

Yrkande

Regionstyrelsen 15 november

Ärende: Regionen behöver en budgetprocess som avspeglar verkligheten

Motiv

Årets budgetprocess visar med all önskvärd tydlighet att på det sätt som regionen tar fram sin budget på inte har särskilt mycket med verkligheten ute i verksamheten att göra. I år räknas förenklat de flesta verksamheter upp sin budget med LPIK (exkl läkemedel samt inkl de extra höga pensionerna) på runt 6,8 procent. 6,8 procent är dessutom en historisk hög nivå. Det som räknas upp är föregående års budget som i sin tur räknades upp utifrån året därpå. Så har det sett ut lite grovt sedan slutet av 70-talet. Sedan dess har sjukvårdens flöden, behov och förutsättningar kraftigt förändrats. Den vårdverksamhet som under 70-talet hade en relativt hög budget då har av den medicinsktekniska utvecklingen helt andra behov idag, kanske högre emellanåt lägre relativa behov jämfört med annan verksamhet. Exempelvis kan nya läkemedel helt ha förändrat verksamhetens behov mot hur det såg ut på 70-talet.

Regionens revision har återkommande kritiserat budgetprocessen. Av granskningsrapport (nr 6 2020) framgår att revisorerna bedömer att budgetprocessen inte varit ändamålsenlig. Vid en tillbakablick menar revisionen att budgeten inte fungerat som ett styrinstrument för verksamheterna då de redovisat stora underskott. Vidare framhålls bland annat att budgetens legitimitet är svag, insynen låg, nämndernas arbete med prioriteringar ges för lite tid samt att och det finns betydande obalanser mellan planerad verksamhet och budget, sedan många år tillbaka. Utöver det framhålls att budgetarbetet inte har i tillräcklig grad tagit hänsyn till tidigare års stora underskott och faktisk kostnadsutveckling inom hälso- och sjukvården. Det framhålls även kritik i att Regionstyrelsens anvisningar för budgetberedning är på en övergripande nivå och behandlar inte utifrån vilka principer resurser ska fördelas eller prioriteras. Från Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna instämmer vi i huvudsak i den kritik som framkommer i den rapporten.

Kritiken är inte på något sätt ny. Landstingets/regionens budgetprocess har granskats ett flertal gånger och återkommande har kritik riktats kring ändamålsenligheten i processen. Från Alliansens sida har vi instämt i revisionens rekommendation att processen behöver utvecklas till exempel 2013, 2015 samt 2020. Senast 2020 skrev vi i vårt förslag till yttrande att ”*Under många år har budgetprocessen i Region Västerbotten varit bristfällig och rudimentär. I år har den varit på gränsen till obefintlig.*”. Vidare framförde vi behovet av förbättrade processer för att kunna möjliggöra nödvändiga prioriteringar vertikalt eller horisontellt i organisationen. Det är först när en prioritering kan ske som det kan skapas realistiska möjligheter för verksamheten att klara av sin budget. Ytterst måste den prioriteringen vara politisk. Om politiken inte får ett korrekt underlag kan alltså inte denna värdering och

prioritering ske. Utöver det framhöll vi att budget- och investeringsprocess behöver sammanföras i ett samlat arbete.

Vi vill framhålla att den historiskt bristande budgetprocessen har skapat en oförmåga att politiskt styra verksamheten och därmed skapat ett demokratiunderskott, förskjutning av problem till framtiden samt en ojämlig vård. Budgeten styr idag inte verksamheten och det saknas incitament för verksamheten att hålla budget. Det finns flera faktorer till det, ett exempel är att verksamheter som håller budget inte belönas för det. Att vissa verksamheter i grunden har en helt orealistisk budget givet det uppdrag som de har ökar inte legitimiteten för budgeten som styrmedel. Därför krävs en så kallad nollbasbudgetering där man också förtydligar uppdraget på en lägre organisatorisk nivå, först produktion sedan resurs.

Den bristfälliga budgetprocessen tydliggör hur outvecklad den politiska majoritetens förmåga till att styra och leda är. Förutom viljan att kliva fram och styra och leda krävs det att få på plats ett fungerande ledningssystem, bättre fungerande beredningsprocesser, nya styrmodeller. Vi ser med tillförsikt fram emot det av Regionstyrelsen fattade beslut under hösten 2020 om ett ny planering- och budgetprocess. Det arbetet omfattar planerings-, budget- och investeringsprocessen och är styrande för uppföljningen vilket ger verksamheten långsiktiga planeringsförutsättningar. Vi hoppas att det kan förbättra den situationen. Så även de politiska arbetsformerna behöver förändrats. En rimligare arbetssätt hade varit att tjänstemännen skriver fram ett grundförslag som de politiska partierna kan utgå ifrån. Då finns samma grund att förhålla sig till. Det arbetssättet har till exempel Umeå kommun. Det skulle även öka transparensen i vad som är politiska förslag och vad som bygger på tjänstemännens bedömning och analys.

Att Regiondirektören får i uppdrag att skyndsamt och i samverkan med verksamheten ta fram en budgetprocess som avspeglar verksamheternas uppdrag, budget, behov, horisontella samt vertikala prioriteringar som harmoniserar med beprövad erfarenhet och vårdprogram.

Allians för Västerbotten

Nicklas Sandström (M)

Regionråd i opposition

Ewa-May Karlsson (C)

Gruppledare

Maria Lundqvist Brömster (L)

Gruppledare

Hans-Inge Smetana (KD)

Gruppledare